Nr. 11 Kraków, dnia 30 listopada 1928 r. Rocznik XLIX.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu Gminy m. Krakowa.

DR. ADOLF KLĘSK
m. lekarz szkolny.

Opieka lekarsko-higjeniczna w szkołach powszechnych stoł. król. m. Krakowa (rok 1927).

I. Wstęp.

Opieka lekarsko-higjeniczna w szkołach powszechnych miasta Krakowa wprowadzoną została w roku 1907 przez powołanie do pracy dziesięciu lekarzy szkolnych i czterech sióstr szkolnych (higjenistek) ostatnich przy pomocy Towarzystwa Przeciwgruźliczego w Krakowie, które wydatnie przyczynia się do opłacenia higjenistek. Obecnie wobec zmienionego podziału pracy, zajętych jest w Krakowie w szkołach miejskich do 8-miu lekarzy, natomiast liczbę higjenistek podniesiono do 6.

Dla porównania przytaczam ilość lekarzy i szkół kilku miast Rzeczypospolitej [1]):

Ilość szkół: Wilno 45, dzieci szkolnych 10.000, lekarzy szkolnych 7.

Ilość szkół: Poznań 27, dzieci szkolnych 19.872, lekarzy szkolnych 10.

Ilość szkół: Kraków 55, dzieci szkolnych 18.926, lekarzy szkolnych 8 i 6 higjenistek.

Lwów na 45 szkół ma trzech lekarzy szkolnych zajmujących się jedynie szkołami, 2 higjenistów lekarzy i 12 higjenistek. Z zestawienia tego widoczna, że Kraków posiada najwięcej budynków szkolnych (w stosunku do ilości dzieci) wskutek czego na 1 lekarza wypada 6—8 budynków szkolnych i przeszło 2000 dzieci. W tym stanie rzeczy lekarze szkolni odwiedzają szkoły śródmieścia raz na tydzień, zaś dalsze szkoły na peryferjach miasta położone raz na 2 tygodnie, higjenistki natomiast odwiedzają wszystkie szkoły raz na tydzień, lub i częściej w miarę potrzeby.

Instrukcja miejskich lekarzy szkolnych Krakowa jest analogiczną do ogólno-państwowej z tą różnicą, że ze względu na wielką ilość szkół lekarze badają szczegółowo tylko dzieci wstępujące, występujące i chore, a inne tylko w miarę zgłaszania się, lub przedstawienia ich lekarzowi przez higjenistkę, nauczycieli, względnie rodziców. Dzieci chore kierują lekarze do klinik, szpitali, kas chorych, państwowej pomocy lekarskiej, ambulatorjum kolejowego, a dalej do dwóch poradni miejskich, t. j. przeciwgruźliczej i dentystycznej, do miejskiego zakładu lamp kwarcowych, a dzieci gruźlicze i z chorobami zakaźnemi do M. Zakładów sanitarnych w Prądniku Białym. Biednym udzielają zawsze porady lekarskiej miejscy lekarze okręgowi (w liczbie 12), chorych ocznych przyjmują zaś 2 miejscy okuliści. W każdej szkole znajduje się podręczna apteczka i potrzebne środki opatrunkowe [2]).

Porównanie działalności lekarzy szkolnych po miastach Rzeczypospolitej napotyka na znaczne trudności, a to z rozmaitych powodów. W jednych miastach lekarze zajęci są cały dzień w szkołach (np. Lwów), w innych zajęcie jest uboczne. Ponadto, w niektórych miastach instrukcje lekarzy szkolnych są nieco odmienne, a co ważniejsze sprawozdania roczne i statystyki prowadzone są w miastach nieraz bardzo niedokładnie i rozmaicie co utrudnia porównanie. Dlatego też ustalenie pewnego stałego, wszystkie miasta obowiązującego szematu byłoby w tym celu pożądanem. Lekarze szkolni krakowscy przedkładają M. U. Zdrowia sprawozdania roczne, a higjenistki kwartalne. Prócz tego lekarze szkolni wspólnie z okręgowymi, odbywają pod przewodnictwem naczelnego lekarza M. U. Zdrowia co miesiąc posiedzenia naukowe i administracyjne wygłaszając na nich odczyty, a M. U. Zdrowia wydaje ważniejsze prace tychże w postaci broszur.

Z Warszawy nie otrzymałem mimo próśb żądanych dat.

[2]) Każdy lekarz szkolny ma do swej dyspozycji 2 wagi, które przenosi się w miarę potrzeby ze szkoły do szkoły, dalej dla każdej szkoły miarę wysokości i stolik lekarski.

II. Stan budynków szkolnych.

Kraków posiada jak wspomniałem 55 budynków szkolnych, z których jednak zaledwo tylko kilka jest nowocześnie urządzonych. Wszystkie szkoły z wyjątkiem jednej mają oświetlenie elektryczne, a cztery posiada łazienki, sale gimnastyczne, istnieją w czterech szkołach sale jadalne, w trzech kuchnie, w dwóch szatnie i ogrody szkolne w sześciu. Boiska nie posiada żadna szkoła. Również stan ustępów pozostawia wiele do życzenia, bo zaledwie czwarta część budynków ma zmywane klozety, a wiele niema połączeń z kanalizacją. Stwierdzić jednak muszę, że co roku specjalna komisja miejska razem z lekarzami i kierownikami odbywa przegląd budynków celem ustalenia koniecznych remontów wakacyjnych, stanu ławek szkolnych, sprzętów szkolnych, a w najbliższym czasie stanąć mają cztery nowe budynki szkolne urządzone według najnowszych wymogów higjeny, co dozwoli zwinąć pewną ilość starych, małych i obecnym wymogom nie odpowiadających już budynków szkolnych, a zarazem ułatwi pracę lekarzy. W niektórych szkołach ze względu na przepełnienie, odbywa się nauka na trzy zmiany, a prócz tego w budynkach szkół powszechnych odbywa się wieczorem nauka 23-ch szkół zawodowych dokształcających. W szkołach wieczorowych udzielają nauki higjeny, jako przedmiotu obowiązkowego, lekarze ewent. lekarki lub słuchacze medycyny, kontrolując przytem stan zdrowia, jakoteż czystość młodzieży pracującej.

Wentylacja odbywa się przeważnie przez otwieranie okien; w kilku szkołach nie ma odpowiednich korytarzy by dzieci w czasie wietrzenia a niepogody mogły być wyprowadzone.

III. Czystość.

Czystość dzieci w krakowskich szkołach dzięki działalności lekarzy, a zwłaszcza higjenistek znacznie się poprawiła. W szkołach w centrum miasta dzieci brudne należą do rzadkości, a w szkołach na przedmieściach brud i wszawica notowana jest w zaledwo 5—10 %. Jest to procent bardzo mały (Wilno np. ma 20% dzieci brudnych), jeżeli się weźmie pod uwagę, że na przedmieściach ma szkoła do czynienia z dziećmi ludzi biednych, u których warunki higjeniczne domu przedstawiają się często bardzo smutno. Tę wybitną poprawę czystości przypisać należy w pierwszym rzędzie niestrudzonej pracy higjenistek, jakoteż współdziałaniu ciała nauczycielskiego. Prócz tego w 8-miu szkołach męskich założono fryzjernie szkolne, a higjenistki obcinają dzieciom paznokcie. Dzieci uczęszczające do szkół, które nie posiadają łazienek, bywają kąpane mniej więcej raz na dwa tygodnie[1]) w sąsiednich szkołach posiadających łazienki, lub w łaźniach publicznych za minimalną opłatą. Każda z sióstr do prowadza rocznie około 1.300 dzieci do kąpieli. Biedne dzieci dostają do kąpieli publicznych bilety bezpłatne[2]). Prawie wszystkie klasy szkół posiadają umywalki, ręczniki i mydło, a w 3-ch szkołach sprawiono przy pomocy komitetów rodzicielskich umywalki (korytka) z płynącą wodą na 6—10 dzieci, tak, że klasa może być na korytarzu w bardzo krótkim czasie umyta. W kilku szkołach każde dziecko posiada ręczniczek i mydło. Zrozumienie znaczenia czystości u dzieci szkolnych jest w społeczeństwie coraz większe. Ostatnio np. fabryka mydeł Rożnowskiego w Krakowie rozesłała po szkołach dla każdego dziecka kawałek mydła.

Dzieci brudne dostają odpowiednie druki do domu, celem pouczenia rodziców, a po klasach i korytarzach wiszą obrazy ilustrujące racjonalne mycie i skutki brudu.

IV. Ogólny stan zdrowotności dzieci.

Ogólny stan zdrowotności dzieci przedstawia się z każdym rokiem lepiej, ostatnie badania wykazały dobrą budowę i odżywienie dobre u 1.552 dzieci, średnie u 4.567 dzieci, a złe u 862.

Przeciętna waga dzieci sześcioletnich 18—20 kg. Powiększenie gruczołów wykazało u 4.773, pruchnicę zębów u 6.844, wady wzroku: (nowe badania) u 303, skrzywienie[3]) kręgosłupa u chłopców 15%, a dziewcząt 55%, przepuklin 12, wad serca 142, wad słuchu 65, świerzbu 25. Szkła nosi 5 do 10% dzieci (zależnie od wieku).

O innych cierpieniach wspomnę we właściwem miejscu. Dzieci cierpiące na taniec św. Wita, padaczkę i t. p. zostają zaraz wykluczone ze szkoły i leczone w Klinice neurologicznej (4 przypadki notowane).

V. Walka z chorobami zakaźnemi.

Walka z chorobami zakaźnemi odbywa się przy pomocy Miejskiego Urzędu Zdrowia. Lekarze szkolni zostają codziennie wieczór zawiadamiani telefonicznie o nowych przypadkach chorób zakaźnych, a szkoły na drugi dzień rano, przyczem dzieci, w domu których wybuchła choroba zakaźna, zostają wyłączone z nauki na termin przepisany. Dezynfekcje, jakoteż mycie klas przeprowadza Miejski Urząd Zdrowia, względnie służba szkolna.

Z chorób zakaźnych notowano ostatnio:

szkarlatyny	147
błonicy	15
odry	62
ospy wietrznej	74
duru brzusznego	9
róży:	8
zapalenia gardła pryszczykowego	445
zapalenia płuc	21
jaglicy	31
kokluszu	26
grypy	488
zapalenia opon mózgowych	2
czerwonki	5
świerzbu	4
świnki (mumps)	7

wypadków śmierci było: na zapalenie opon mózgowych	2
szkarlatyny	2
z innych przyczyn	4
razem	8

Lekarze szkolni wyszczepili przeciw ospie 4.259 dzieci. Również zachęcano bardzo do szczepień przeciw szkarlatynie, niestety jednak z powodu pewnego uprzedzenia ludności udało się wyszczepić zaledwo 10% dzieci szkolnych.

W sanatorjum na Prądniku w pawilonie zakaźnym leczono 123 dzieci w wieku szkolnym z czego zmarło

[1]) W Poznaniu kąpie się dzieci przeważnie raz na tydzień.
[2]) Opłata w łaźni dla dzieci płacących wynosi 20 gr.
[3]) Objęte tu są wszystkie stopnie skrzywień.

dwoje. Z chorób wenerycznych obserwowano 4 (2 kiły dziedziczne, dwa trypry), leczone w klinikach lub prywatnie.

VI. Jaglica.

Jaglica w szkołach krakowskich należy obecnie do rzadkości (31 wypadków w stadjum nie zaraźliwem), a to dzięki temu, że dwaj okuliści miejscy przebadali sumiennie wszystkie dzieci po szkołach, a dzieci chore lub podejrzane leczyły kliniki, szpitale i zakład dla dzieci jaglicowych w Witkowicach pod Krakowem. Natomiast niema poradni przeciwjagliczej tak jak n. p. w Wilnie, gdzie przed założeniem poradni wykazano 4% dzieci jaglicowych, a obecnie dzięki poradni spadł on do 0·8%. W Poznaniu liczba dzieci jaglicowych wynosi 0·33%, u nas 0·16%. Założenie poradni przeciwjagliczej jest w toku.

VII. Walka z gruźlicą.

Obliczenie procentu dzieci gruźliczych, jakoteż porównanie z innemi miastami napotyka na pewne trudności, a to z powodu, że miasta do statystyki wstawiają bądź wszelkie wypadki podejrzane, bądź wypadki gruźlicy stwierdzonej klinicznie, ewentualnie otwartej. Lekarze szkolni stwierdzili w szkołach krakowskich 257 wypadków gruźlicy. W Wilnie wykazano 8% gruźlicy dziecięcej, a w Poznaniu tylko 1%. Walka z gruźlicą dzięki akcji Towarzystwa Przeciwgruźliczego odbywa się w Krakowie energicznie. Dzieci podejrzane, doprowadzają higjenistki dla stwierdzenia cierpienia i leczenia, do poradni przeciwgruźliczej, a dzieci chore umieszcza się na koszt Kasy Chorych (o ile do niej należą), lub też na koszt Gminy miasta Krakowa w M. Zakładach sanit. w Prądniku. Ośmioro dzieci skierowano do uniwersyteckiego sanatorjum dla dzieci gruźliczych w Zakopanem. Przeważnie prawie we wszystkich szkołach dzieci wątłe otrzymują na koszt komitetów rodzicielskich, lub za minimalną opłatą tran i chodzą do naświetlań kwarcowych w Miejskim Zakładzie Lamp Kwarcowych przy Urzędzie Zdrowia. Lekarze szkolni wygłaszają corocznie dla rodziców wykłady o zwalczaniu gruźlicy, jako choroby społecznej. Dzieci klas wyższych zwiedziły wystawę przeciwgruźliczą, jakoteż film przedstawiający jej skutki i sposoby zapobiegania jej i leczenia. Podobnie jak i w innych miastach lekarze szkolni stwierdzili niemal u 60% młodszych dzieci powiększenie gruczołów szyjnych co jednak odnieść należy w wielu wypadkach do zepsutych zębów, chorób skórnych, pozostałości po chorobach zakaźnych, brudu i t. p. Przedstawienie ogólne uwzględnia tylko powiększenie gruczołów natury wybitnie gruźliczej, lub skrofulicznej.

Gruźlicy kostnej zanotowano 25 wypadków.

Przychodnia przeciwgruźlicza utrzymywana jest przez Krakowskie Towarzystwo Przeciwgruźlicze i Gminę miasta Krakowa i mieści się przy ulicy Radziwiłłowskiej w budynku własnym. Funkcjonują tam lekarze i 3 wywiadowczynie, które odwiedzają zarazem chorych na mieście. Obok mieści się poradnia dla matek i niemowląt.

VIII. Walka z alkoholizmem.

Wielką pomocą w walce z alkoholizmem jest centrala abstynencka w Krakowie, która liczy 20 kół i posiada kilku wybitnych prelegentów, którzy po szkołach wygłaszają wykłady ilustrowane tablicami, przeźroczami, i graficznemi zestawieniami. W kilku szkołach znajdują się też tablice kolorowe przedstawiające zgubne skutki alkoholu na organa wewnętrzne. Prócz tego lekarze szkolni wygłaszają pogawędki dla dzieci starszych o alkoholiźmie.

IX. Odżywianie dzieci szkolnych.

We wszystkich szkołach, w miesiącach zimowych, odbywa się odżywianie dzieci w postaci śniadań. Dzieci bardzo wątłe dostają ciepłe mleko, inne herbatę z mlekiem i bułkę. W trzech szkołach, posiadających kuchnie szkolne i kurs gospodarstwa domowego, dzieci wątłe najbiedniejsze, lub mieszkające daleko, dostają oprócz tego obiady.

Dotychczas zaledwo w trzech szkołach istnieją sale jadalne posiadające zarazem specjalne urządzenia do mycia rąk.

Odżywianie dzieci odbywa się częściowo kosztem gminy, a częściowo kosztem komitetów rodzicielskich, a Książę Metropolita daje miesięcznie 100 zł na mleko dla dzieci w szkole umysłowo upośledzonych. Gmina miasta Krakowa pokrywa koszty odżywiania dzieci kwotą 10.000 zł rocznie. Efekt odżywiania dzieci zwłaszcza słabowitych, jest nieraz wprost bijący w oczy i dlatego należałoby go jeszcze więcej rozszerzyć.

W wielu szkołach Komitety rodzicielskie przy pomocy Towarzystwa Opieki nad młodzieżą dostarczają biednym uczniom bielizny, ubrań i bucików, jakoteż zachęcają do używania chusteczek do nosa.

Lekarze badają pilnie bufety szkolne i nakłaniają młodzież do mycia rąk przed jedzeniem okolicznościowo i w pogawędkach.

X. Czynności lekarzy szkolnych.

Lekarze szkolni zbadali szczegółowo dzieci:	923
Ogółem przeglądnęli:	13.230
liczba wizyt indywidualnych lekarzy	5.780
udzielono porad higjenicznych rodzicom	2.375
wygłoszono pogadanek higjenicznych dla dzieci	328
posiedzeń rad pedagogicznych z udziałem lekarzy	118
Stwierdzono:	
cierpień oczu ogółem [1])	1.372
cierpień narządów wewnętrznych	2.409
cierpień skórnych	393
cierpień uszu, nosa i gardła	746
cierpień chirurgicznych	177
zboczeń mowy	136
kalek	62

Zboczenia mowy kierowane bywają do poradni specjalnej urządzonej dla dzieci szkół powszechnych i średnich przy klinice chorób nerwowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie również kieruje się dzieci z chorobami nerwowemi wymagającemi leczenia i dzieci upośledzone, potrzebujące leczenia klinicznego.

Oprócz tego lekarze badali kandydatów do seminarjum nauczycielskiego, wojska, kolonji, zawodów sportowych, ulg kolejowych, po chorobach zakaźnych i t. p.

Na radach pedagogicznych, nieraz specjalne w tym celu zwoływanych objaśniali nauczycieli o ustawach sanitarnych, szczepieniu przeciw ospie, gruźlicy, szkarla-

[1]) Okulary nosi 5—10% dzieci.

tynie, jakoteż pouczali o objawach typowych chorób, jak jaglicy, świerzbu i t. p., ważności ćwiczeń oddechowych, walki z gruźlicą i t. p. Również lekarze badali pod koniec roku szkolnego u starszych zdatność fizyczną dzieci co do wyboru przyszłego zawodu i kierowali kandydatów do pracowni psychotechnicznej, mieszczącej sie w Miejskiem Muzeum Przemysłowem.

W kilku szkołach urządzono kurs sanitarny o pielęgnowaniu chorych dla starszej młodzieży.

XI. Czynności opiekunek szkolnych.

Doprowadzono do ambulatorjum dentystycz. dzieci	1200
„ „ „ okulistycznego	320
„ „ „ chirurgicznego	30
„ na oddział chorób gardła, nosa, uszu	60
Doprowadzono na oddział chorób skórnych	12
„ „ „ „ nerwowych	16
„ „ „ „ wewnętrznych	56
„ do zakładu kąpielowego	5504
„ „ poradni przeciwgruźliczej	48
Dokonano wywiadów domowych	890
„ wizyt szkolnych	1360
„ badań dzieci z lekarzem szkolnym	3230
wypełniono kart lekarskich dla dzieci	420
udzielono pomocy przy szczepieniu ospy	1265
udzielono pomocy przy szczepieniu szkarlatyny	12
dokonano przeglądów czystości	20376

Podczas wizytacyj domowych higjenistki niejednokrotnie wykryły w domach u członków rodziny choroby zakaźne, gruźlicę, świerzb lub inne cierpienia i nakłoniły lub same wezwały lekarza miejskiego względnie kasowego, udzielając przytem odpowiednich wskazówek i porad.

Zadanie to jest sprawą o ogromnej i doniosłej ważności społecznej, a rodziny przyjmują higjenistki chętnie, a nawet proszą je o częste wizytacje.

Nie rzadko higjenistki umyły w domu przy matce gruntownie dziecko, co nieraz wpłynęło po tem radykalnie na dalszą czystość dziecka i jest sposobem o wiele lepszym niż druki i usuwanie dzieci. Niestety czystość w niektórych zakładach pozostawia wiele do życzenia, a siostry czy bracia opiekujący się dziećmi tłómaczą się zupełnym brakiem funduszów na najpotrzebniejsze cele. Zato stan burs i zakładów wychowawczych dzięki staraniom lekarzy poprawił się pod względem higjeny znacznie.

XII. Działalność miejskiego ambulatorjum dentystycznego za rok 1926/7.

Gmina miasta Krakowa założyła ambulatorjum dentystyczne przed laty 16, w którem leczone są dzieci szkół powszechnych. Obok normalnej pracy w ambulatorjum, dentyści szkolni badają uzębienie dzieci po szkołach i kierują dzieci chore prócz ambulatorjum miejskiego, do ambulatorjum kasy chorych, kolejowego i lekarzy prywatnych.

a) Badanie rewizyjne po szkołach.

zbadano dzieci szkolnych	8.577
zdrowe uzębienie posiada	1.733
daleko posuniętą pruchnicę zębów	505
naprawidłowy zgryz	745
wysłano odezw do rodziców	3.511
przeznaczono do ambulatorjum miejskiego	3.193
do ambulatorjum kasy chorych	2.136
do ambulatorjum szpitala izraelickiego	466
do innych i prywatnych	1.753

b) leczenie.

ogólna liczba pacjentów	1.909
chłopców	822
dziewcząt	1.887
założono plomb (21 w zębach mlecznych)	1.456
zaopatrzono zębów	446
wyleczono zgorzeli zębowych	38
usunięto stałych zębów	488
usunięto mlecznych zębów	2.692
zdjęto kamieni zębowych i oczyszczono	517
inne zabiegi dentystyczne	3.662
ogólna liczba ordynacyj	8.669

XIII. Opieka nad dziećmi upośledzonemi umysłowo i głuchoniememi.

Specjalna szkoła (w duchu dawnej szkoły im. św. Szczepana) dla dzieci umysłowo upośledzonych i głuchoniemych powstała w roku szkolnym 1924/25. Zaczątek szkoły stanowił osobny oddział dla dzieci upośledzonych przy szkole św. Scholastyki i równorzędny oddział przy szkole im. Kochanowskiego. W roku szkolnym 1925/6 dla celów szkoły został oddany osobny budynek z ogrodem przy ul. Rajskiej, a opiekę lekarską objął nad dziećmi miejski lekarz szkolny Dr. Klęsk. Również w tym roku powstał tamże oddział dla dzieci głuchoniemych. Obecnie szkoła ta liczy 5 oddziałów dla dzieci umysłowo upośledzonych. Ogólna liczba dzieci wynosi obecnie 100 (56 chłopców, 44 dziewczęta). W szkole tej pracuje 5 sił nauczycielskich z tego 3 siły kwalifikowane i 2 niekwalifikowane. Do szkoły specjalnej przyjmuje się dzieci na podstawie badań testami Binet'a-Simona w modyfikacji Terman'a. W maju i czerwcu każdego roku szkoły powszechne, w których znajdują się dzieci podejrzane o niedorozwój, (przedewszystkiem z klas najniższych) wypełniają odpowiedni kwestjonarjusz i przysyłają owe dzieci do zbadania inteligencji do szkoły specjalnej. Dzieci, których iloraz inteligencji wynosi poniżej 75, zakwalifikowuje się do szkoły specjalnej. W roku 1926/7 szkoły powszechne przysłały 130 dzieci do zbadania i z tych przyjęto 60 do szkoły. Mniej więcej rocznie około 10% dzieci, dzięki rozbudzeniu inteligencji leczeniem (wycinanie migdałów, preparaty gruczołu tarczykowego, leczenie słuchu i t. p.) poprawia się o tyle, że mogą powrócić do szkoły powszechnej. Dzieci zajęte są w szkole także robotami fizycznemi, co wpływa na nie niezmiernie dodatnio, gdyż przy szkole znajduje się obszerny ogród, który same dzieci uprawiają.

W Poznaniu liczba dzieci upośledzonych wynosi 1·4% u nas nie dochodzi do 1% (gdyż nie przyjmuje się dzieci z prowincji z powodu braku internatu).

W szkole głuchoniemych istnieją trzy oddziały prowadzone przez fachowych nauczycieli, z których dwa umieszczone są w szkole im. Juljusza Słowackiego w dziel-

nicy Wolnica zamieszkałej głównie przez ludność izraelicką. Naukę pobiera rocznie około 30 dzieci i to krakowskich, gdyż niestety ze względu na brak internatu liczne zgłoszenia z prowincji nie mogą też być uwzględniane. Badania organów mowy i słuchu przeprowadza z uprzejmości dwóch uproszonych kolegów specjalistów.

XIV. Półkolonje.

Półkolonje urządzane są staraniem Krakowskiego Towarzystwa Przeciwgruźliczego w parku Dra Jordana i w parku im. W. Bednarskiego w Dz. XXII Podgórze, obejmują one 620 dzieci w wieku od lat 3—15. Półkolonje funkcjonują od początku lipca do końca sierpnia. Dzieci zbierają się codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) o godzinie 8-mej rano w Rynku Głównym, lub w dzielnicy Podgórze, skąd pod opieką higjenistek jadą tramwajami do pólkolonji, gdzie przebywają do godziny 5-tej, poczem wracają z powrotem do Rynku, skąd zabierają je rodzice, lub rodzeństwo. W parkach dostają dzieci 3 razy dziennie pożywienie tj. śniadanie, obiad i podwieczorek. Ogólna liczba dni żywienia wynosiła 15.307. Opłata od dziecka wynosi 8 zł. miesięcznie, a wpisowe 1 zł. przyczem przeważna część dzieci zwolnioną była od opłat. Dzieci potrzebujące werandowania leżą na leżakach, inne korzystają z kąpieli słonecznych i rzecznych, 70 dzieci przebyło kurs pływania. Prócz tego stale odbywają się tam gry i zabawy na świeżem powietrzu, oraz wycieczki. W razie niepogody, dzieci przebywają na dużych werandach. Utrzymanie dziecka kosztuje mniej więcej 85 gr. dziennie. Badania lekarskie po powrocie z półkolonji wykazały wybitne poprawienie stanu ogólnego i przybytek na wadze.

XV. Kolonje.

Dzieci skrofuliczne bywają po zbadaniu przez lekarza szkolnego kierowane do kolonji leczniczej w Rabce, gdzie istnieją osobne kolonje dla dzieci chrześcijańskich i izraelickich. Korzystało z nich w ostatnim roku około 300 dzieci katolickich i 300 izraelickich. W czasie pobytu dzieci na kolonjach uwzględnia się stronę kulturalną w postaci urządzanych pogadanek, śpiewów chóralnych, teatrów i udzielanej nauki. Sprawozdanie lekarzy kolonji (przebywają tam dzieci 4 tygodnie na zmianę) wykazują wybitną poprawę zmian skrofulicznych, przyrost na wadze (około 2 kg. miesięcznie) Środkami leczniczemi są: kąpiele solankowe, słoneczne, werandowanie, całodzienne przebywanie na świeżem powietrzu. Od roku 1885 istnieje w Krakowie towarzystwo Kolonij wakacyjnych Kochanów dla młodzieży szkół powszechnych. Towarzystwo to wysyła corocznie około 200 dzieci niezamożnych rodziców na wakacyjny pobyt do Kochanowa, po poprzedniem zbadaniu przez lekarzy szkolnych. Wpływ kolonji na zdrowie młodzieży okazuje się bardzo dobroczynnym i towarzystwo dokłada ciągle starań, by liczbę kolonistów zwiększyć.

W Kobiernicach znajduje się kolonja (czynna przez cały rok) dla dzieci robotniczych miasta Krakowa, zorganizowana przez Towarzystwo przyjaciół dzieci w Krakowie. Przyjmuje ono rocznie około 100 chłopców i 135 dziewcząt. Charakter kolonji jest wypoczynkowo-leczniczy, na kolonje przyjmuje się jedynie dzieci chorowite, niedokrwiste i źle odżywione. Kolonja mieści się w dużym murowanym dworze i zajmuje 11 pokoji sypialnych, 4 pokoje do zabaw, 4 pokoje dla personulu i 2 szatnie. W osobnym budynku mieści się łazienka i ubikacje gospodarcze. Przybytek wagi u dzieci jest bardzo wybitny dochodzący nieraz do 3 i więcej kg. Całkowity koszt pobytu dziecka wynosi 3 zł. 75 gr. Prócz tego dzieci bywają kierowane do kilku mniejszych kolonji utrzymanych przez T. O. M., jakoteż rozmieszczane po prywatnych dworach i w Rymanowie (kolonja lwowska).

XVI. Ćwiczenia fizyczne, sporty, wycieczki, spacery szkolne, gimnastyka.

Jak poprzednio wspomniałem cztery szkoły mają sale gimnastyczne. Inne korzystają natomiast z gimnastyki, albo w tych szkołach, lub w sali Sokoła podgórskiego i krakowskiego. W szkołach posiadających podwórza szkolne odbywają się ćwiczenia na wolnem powietrzu, a w innych przy otwartych oknach. W szkołach żeńskich wprowadzono w dnie pogodne przechadzki szkolne, połączone ewentualnie z zabawami w Parku Jordana, na błoniach i w Parku Podgórskim. W miesiącach letnich i wakacyjnych korzystają dzieci w całej pełni z ćwiczeń, zabaw ruchowych i sportów w specjalnie na to przeznaczonym parku im. Dra Jordana. Ruch sportowy, jakoteż skautostwo rozwija się coraz silniej, a w kilku szkołach zawiązały się specjalne kółka sportowe. Nauki pływania uczą się starsze dzieci w parku Krakowskim, a w piłkę nożną bawią się na rozległych boiskach na błoniach.

Pilnie przestrzegane są też ćwiczenia oddechowe podczas nauki szkolnej, przy otwartych oknach.

Część młodzieży męskiej korzysta z pływalni krakowskiej Y. M. C. A., jakoteż ze zabaw, gier towarzyskich i gimnastyki w jej własnym wspaniałym gmachu przy ulicy Krowoderskiej.

Gorzej przedstawia się sprawa gimnastyki leczniczej zwłaszcza w wypadkach tak częstych u nas skrzywień kręgosłupa i złego trzymania się u dziewcząt.

Dzieci, których rodzice należą do Kasy chorych bywają kierowane do ambulatorjów Kasy chorych do leczenia, inne mogące opłacać gimnastykę prywatną kierowane bywają do 2 zakładów Zanderowskich prywatnych za opłatą 50—60 złotych miesięcznie.

Niestety wiele z nich z powodu braku funduszów nie może być racjonalnie leczonych i czynią to rodzice za wskazówką lekarzy szkolnych.

Aparaty, gorsety i t. p. wykonują tutejsze zakłady ortopedyczne, przyczem często przychodzą z pomocą finansową Komitety rodzicielskie.

XVII. Zakończenie.

Jak wspomniałem na początku, porównanie zakresu i wyników opieki higjeniczno-lekarskiej szkolnej w miastach Rzeczypospolitej napotyka się na wielkie trudności, uczynił to zresztą bardzo sumiennie Dr. Stanisław Kopczyński, naczelny wizytator higjeny szkolnej w M. W. R. i O. P. Czytamy tam, że na 3.500.000 dziatwy szkolnej szkół powszechnych, dopiero miljon otoczony jest stałą lub nie stałą opieką lekarską.

W Krakowie prócz miejskich szkół powszechnych mających swych lekarzy, istnieje 13 szkół prywatnych,

z których połowa ma opiekę lekarską, inne tłumaczą się brakiem na to odpowiednich funduszów.

Dotychczas nie we wszystkich szkołach mają lekarze do dyspozycji swój gabinet lekarski i często badać muszą w kancelarji kierownika, gabinetach lub nawet po klasach.

Gabinetom lekarskim brakuje jeszcze wiele niezbędnych rzeczy i przyrządów (płaszcze, umywalki, prześcieradła, ręczniki, środki odkażające i t. p.).

Również stan ławek szkolnych w szkołach miejskich pozostawia wiele do życzenia, przeważnie bowiem są to ławki starego typu, nieruchome, zupełnie do wzrostu dzieci nie dostosowane. Zaznaczyć jednak muszę, że gmina rok rocznie sprawia dla kilku klas ławki nowego typu, lub też stoliki z krzesełkami.

Mimo nieuniknionych jeszcze usterek, opieka higjeniczno-lekarska w szkołach krakowskich nie pozostaje wcale w tyle poza innemi miastami, także zdrowotność dzieci przedstawia się zupełnie zadawalniająco.

Stosownie do okólnika M. W. R. i O. P. mają być w Krakowie w kilku szkołach urządzane natryski[1]). Dzieci należy kąpać częściej i sprawą tą muszą zająć się także grona nauczycielskie, skoro kąpiele włącza się do programu szkolnego.

Kończąc moje sprawozdanie z opieki higjeniczno-lekarskiej szkół powszechnych stołecznego miasta Krakowa dodać tu muszę parę nasuwających mi się jeszcze uwag.

Przedewszystkiem podkreślam raz jeszcze, że Kraków ma dostateczną ilość budynków szkolnych, wiele z nich jednak nie odpowiada wymogom higjeny, dlatego też kwestja wybudowania najmniej 4 dużych nowoczesnych szkół jest niezwykle aktualną. W zamian za to, skasować by można najmniej 8 starych budynków szkolnych i obrócić je na inne cele.

Daje się też odczuwać brak dostatecznej ilości łaźni szkolnych, boisk i sal gimnastycznych.

Koniecznemi byłyby również poradnie: okulistyczna i wewnętrzna, jakoteż instytut ortopedyczny dla leczenia skrzywień kręgosłupa kalek i cierpiących na gruźlicę kostną.

Liczba lekarzy szkolnych i higjenistek winna być pomnożoną, a lekarze częściej niż raz na tydzień winni odwiedzać szkoły.

Większy nacisk powinno się też położyć na odżywianie dzieci w szkołach, jakoteż wychowanie fizyczne i sporty.

W budynkach szkolnych nie powinny się odbywać żadne przedstawienia (np. teatralne), przychodzi bowiem na nie nieraz publiczność z domów zakażonych.

Budynki szkolne nie powinny być podczas roku szkolnego używane, jako domy noclegowe dla wycieczek, a gdy są one użyte w czasie ferji, muszą być potem przed rozpoczęciem roku szkolnego dokładnie odkażone.

Pożądanem jest zbudowanie szkoły w parku na Woli Justowskiej dla dzieci zagrożonych gruźlicą, jakoteż sanatorjum dla dzieci gruźliczych w Krakowie, lub w okolicy, ewentualnie w Zakopanem, gdyż obecnie dzieci chore tylko w małej ilości mogą być leczone klimatycznie.

Pożądaną jest również budowa internatu dla dzieci głuchoniemych[2]) i upośledzonych umysłowo, jakoteż zaopatrzenie szkoły dzieci upośledzonych w potrzebne środki naukowe i do badania lekarskiego, tudzież stworzenie osobnej pracowni psychologicznej.

Działalność lekarzy szkolnych da jeszcze lepsze wyniki, gdy przez odpowiednie warunki higjeniczne poprawi się stan budynków szkolnych, a lekarz wygłaszając dla dzieci, czy rodziców pogadanki higjeniczne będzie mógł dany budynek dawać na wzór urządzenia i czystości.

Higjena szkolna roztacza swe dobroczynne działanie i poza szkołę do domów rodzicielskich, a prawą jej ręką są pod tym względem higjenistki, których liczba dlatego musi być znaczną. Ideałem by było, aby każda większa szkoła miała swą higjenistkę, jeżeli już nie może mieć swego lekarza.

Szkoły winny być zaopatrzone w odpowiednie tablice z działu higjeny, należy urządzać często pogadanki higjeniczne i odczyty z przeźroczami. Obecnie bardzo często szkoła zawiadamia rodziców o chorobie dziecka i wykrywa cierpienia w początkach, podczas gdy dawniej było odwrotnie.

Dzieci wychowane w nowoczesnych zasadach higjeny usuną w przyszłości ze społeczeństwa brud, brak poczucia czystości i rażące błędy oraz przekroczenia przeciwko higjenie spotykane u nas co krok na ulicach, w wagonach kolejowych, tramwajach, parkach i lokalach rozrywkowych, a nawet kościołach i świątyniach.

---

[1]) W robotach wakacyjnych na rok 1928 uczyniono to w dwóch szkołach.

[2]) Według wykazów Rad szkolnych powiatowych w Województwie krakowskiem mamy ogółem 408 dzieci głuchoniemych (224 chłopców i 184 dziewcząt). Z tego pobiera naukę zaledwo 48 we Lwowie, Krakowie i prywatnej szkole w Tarnowie.

Wzór do badań psychologicznych.

Szkoła powszechna Nr.

Adres ....

K W E S T J O

wstępny w celu zakwalifikowa

1	2	3	4	5	6	7	8
IMIĘ I NAZWISKO	Oddział	Wiek, rok i miejsce urodzenia	Wyznanie	Adres rodziców ew. opiekunów	Ile lat dziecko uczęszcza do szkoły	Zawód rodziców ewentualnie opiekuna	Postępy w naukach

Data ....

NARJUSZ

Kraków.

nia dzieci do szkoły specjalnej.

9	10	11	12	13	14	15
Przyczyny niedorozwoju					Charakterystyka zachowania się w szkole	UWAGI
Nieregularne uczęszczanie	Stan dzieci			Warunki domowe wpływające na dany stan ucznia		
	fizycznych	umysłowych	moralnych			

Podpis

Kierownik ....

Nauczyciele ....

Lekarz ....

Uwagi: W razie braku miejsca należy wypisać odpowiedzi na arkuszu zwykłego papieru i dołączyć do kwestjonarjusza.

W odpowiedzi na Nr. 6 należy wziąć pod uwagę i szkoły, do których dziecko uczęszczało poprzednio.

Nr. 9 zaznaczyć ilość i czas trwania przerw, jeżeli opuszczanie lekcyj uważa się za przyczynę niedorozwoju.

Nr. 10 ogólny stan zdrowia i rozwoju fizycznego, stan umysłu (ewent. krótkowzroczność, głuchotę).

Nr. 11 niedostateczne uzdolnienie, tępota umysłowa.

Nr. 12 zasadnicze wady dziecka, (np. kłamie, kradnie, chodzi na włóczęgę, dokucza kolegom, dręczy zwierzęta i t. p.).

Nr. 13 ew. nędzę materjalną lub moralną środowiska, (konflikty z prawem, alkoholizm i t. p.).

Nr. 14 zasadnicze cechy zachowania się dziecka w sto, sunku do regulaminu szkolnego i życia koleżeńskiego (uległe, spokojne, bojaźliwe, bierne-apatyczne, niekarne, samowolne, nietrwałe, zaczepne).

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. II. 33574/1928.

Podatek od placów niezabudowanych.

OBWIESZCZENIE.

Celem wymiaru podatku od placów budowlanych na rok 1929. Magistrat zarządza po myśli § 30 rozporządzenia Ministra Skarbu z 3 listopada 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 106 poz. 913 co następuje:

Właściciele placów budowlanych, do chwili niniejszego ogłoszenia niezabudowanych, lub niedostatecznie zabudowanych, winni w terminie dni 14 złożyć wypełnione deklaracje do wymiaru podatku w Wydziale II Magistratu, plac WW. Świętych L. 6, II piętro, drzwi Nr. 10 na formularzach, które podjąć należy w tymże Wydziale II Magistratu w ciągu trzech dni w godzinach urzędowych od 12 do 14 popołudniu.

Zaniedbanie zgłoszenia, jak również złożenia zeznania nieprawdziwego lub niezupełnego będzie karane w myśl art. 62, 63 i 67 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. U. R.P. Nr. 94 poz. 747.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 12424/1928. VIII. Kraków, dnia 9 listopada 1928.

Zakaz przemiału pszenicy na mąkę o typie wyższym niż 65 proc.

OBWIESZCZENIE.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 października 1928 roku, wydanem w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu, Skarbu i Rolnictwa Dz. U. R. P. Nr. 87 poz. 769 wydany został zakaz przemiału pszenicy na mąkę o typie wyższym aniżeli 65%-towy wyciąg z ziarna oczyszczonego uprzednio z obcych domieszek oraz zakaz używania w zakładach przemysłowych do przerobu i wszelkiego rodzaju wypieku mąki pszennej szlachetniejszej t. j. pochodzącej z przemiału poniżej normy 65%.

Zakaz ten wchodzi w życie z dniem 12 listopada 1928 roku i od tego terminu winien być bezwzględnie respektowany.

Magistrat wzywa więc interesowanych, a zwłaszcza młynarzy i piekarzy do ścisłego stosowania się do powyższego rozporządzenia.

Winni przekroczeń w tym względzie karani będą po myśli rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 527) aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10.000 zł.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. prez. 10587/1928. Kraków, dnia 17 listopada 1928.

OGŁOSZENIE

o wypłacie odsetek za drugie półrocze 1927 roku od obligacji Gminy miasta Krakowa z roku 1909 i 1919.

Począwszy od dnia 5 grudnia 1928 r. wypłacać będzie Główna Kasa miejska w Krakowie 4% odsetki od obligacji Gminy m. Krakowa emitowanych w r. 1909 i 1919, złożonych w tejże Kasie do konwersji i będących własnością obywateli polskich, tudzież obligacji uznanych przy złożeniu za własność obywateli francuskich, angielskich, amerykańskich, czechosłowackich i włoskich, za czas od 1 maja 1927 r. do 31 października 1927 r. w wysokości obliczonej w projekcie planu amortyzacyjnego, t. j. od każdych 200 Koron nominalnej wartości obligacji:

1) wypuszczonych w roku 1909 po 94 grosze;
2) wypuszczonych w miesiącu lutym 1919 roku po 28 groszy.

Od wypłaty odsetek wyłącza się na razie obligacje uznane przy złożeniu za własność obywateli austrjackich, węgierskich, rosyjskich i niemieckich, a to aż do czasu zawarcia przez Rząd polski z odnośnemi państwami układu o wzajemne stosowanie ustaw waloryzacyjnych.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 38217/1928. VII. Kraków, dnia 19 listopada 1928.

Podniesienie stanu sanitarnego i porządkowego miasta Krakowa

ROZPORZĄDZENIE.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 25 września 1928 roku Nr. Min. 1246/zdr./28/1 wydał zarządzenie w sprawie podniesienia stanu sanitarnego i porządkowego miast. Ponieważ stwierdzono, że przepisy rozporządzenia Magistratu z dnia 4-go kwietnia 1928 roku L. 9614/1928 VII o utrzymaniu porządku i czystości w mieście nie są należycie przestrzegane, Magistrat przypomina przepisy tego rozporządzenia, które brzmią:

§ 1. Zanieczyszczone błotem dolne części fasad domów należy odczyścić i stale utrzymywać w należytym porządku.

§ 2. Obejścia domów, parcele, podwórza, ogrody utrzymywać należy w należytym porządku, a znajdujące się tam błoto, rumowisko itp. należy bezzwłocznie wywieźć na miejsca przez Magistrat oznaczone. Tam, gdzie niema dotychczas zbiorników na nawóz, urządzonych stosownie do obowiązujących przepisów i szczelnie nakrytych, należy przystąpić do ich budowy, a w czasie przejściowym należy gnojowiska przysypywać ziemią.

§ 3. Studnie tam, gdzie one dotychczas istnieją należy oczyścić, ponaprawiać i utrzymywać w należytym stanie.

§ 4. Wychodki, pissoiry należy oczyścić i ponaprawiać, doły kloaczne często opróżniać, a treść kloaczną wywozić do leja w Dz. XXI. Zaznacza się przytem, że wylewanie nieczystości kloacznych na role jest zakazane w czasie od 1 maja do 15 września.

§ 5. Trąby zlewne i komórki kloaczne powinny być codziennie należycie oczyszczane.

§ 6. Wszystkie znajdujące się w realnościach urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, należy utrzymywać stale w stanie zdatnym do użytku, a korzystanie z nich powinno być bez żadnych utrudnień dostępne osobom, dla których urządzenia te są przeznaczone.

Właścicielom i administratorom realności, stróżom, jak również i lokatorom zabrania się:

a) wyłączania urządzeń, doprowadzających wodę do mieszkań,

b) zamykania dopływu wody do mieszkań,

c) zdejmowania i usuwania w całości lub części wodociągowych, kanalizacyjnych i ustępowych oraz doprowadzania ich do stanu nieużywalności,

d) utrudnienia w jakiejkolwiek innej formie w korzystaniu z wyżej wymienionych urządzeń,

e) niepotrzebnego rozlewania lub wypuszczania wody i wogóle jakiegokolwiek z rozmysłu, czy niedbalstwa pochodzącego marnowania wody.

§ 7. Popiół, zmiotki domowe i wszelkie odpadki nie dające się spalić mają być składane do żelaznych skrzynek, skąd będą usuwane przez Zakład czyszczenia miasta.

§ 8. Wszelką padlinę należy bezzwłocznie, a najdalej do 48 godzin usunąć z obrębu zabudowań na miejsce na ten cel przeznaczone.

§ 9. Sienie, schody, korytarze i ganki, podwórza, zejścia do suteryn i piwnic, należy codziennie do godziny 9 rano starannie zamieść, a przynajmniej raz na tydzień dokładnie wymyć. Klatki schodowe należy przynajmniej raz na tydzień dokładnie przewietrzać.

§ 10. Schody na każdem piętrze, podwórza, przez które przechodzi się do mieszkań w oficynach, należy o zmierzchu do godziny 10-tej wieczór dostatecznie oświetlać; schody ciemne nawet i we dnie mają być oświetlane.

§ 11. Mieszkania w ogólności, a w szczególności mieszkania niskie, ciasne, przez liczniejsze rodziny zajęte, należy codziennie przewietrzać i w czystości utrzymywać.

§ 12. Zabrania się mieszkańcom:

a) wystawiania w klatkach schodowych kubłów ze śmieciami lub zlewkami,

b) wszelkiego zanieczyszczania klatek schodowych, korytarzy, ganków, dziedzińców, sieni, parkanów, węgłów domowych, oraz wszystkich tych miejsc, których zanieczyszczanie jest zarządzeniami Magistratu zakazane,

c) wyrzucania śmieci, wylewania pomyj przez okna lub drzwi na dziedzińce i ulice,

d) przechowywania na gankach i klatkach schodowych kości, pomyj, szmat i wszelkiego rodzaju odpadków,

e) trzepania garderoby, mebli, dywanów w klatkach schodowych, w oknach, tudzież na balkonach od strony ulicy. Trzepanie dywanów, pościeli itp. wolno uskuteczniać tylko w czasie od godziny 8 do 10 rano i tylko w podworcach lub na tylnych gankach domów,

f) utrzymywania trzody chlewnej, oraz drobiu wolno chodzącego; utrzymywane przez mieszkańców w dzielnicach przyłączonych konie, bydło lub nierogacizna, trzymane być mają w specjalnie na ten cel przygotowanych stajniach i chlewach; gnojowiska mają odpowiadać wymogom sanitarnym,

g) rozgrzebywania śmieci na wysypiskach, przeznaczonych na składanie śmieci, popiołu i odpadków oraz wybierania szmat, kości itp.,

h) wrzucania stałych przedmiotów do kanałów, oraz wlewania od zbiorników, na popiół itp. nieczystości i kału.

§ 13. Wszelkie przekroczenia powyższego rozporządzenia, jakoteż wszelkich innych przepisów, dotyczących utrzymania porządku i czystości w mieście, karane będą w myśl § 60 ustęp 30 Statutu dla miasta Krakowa przy zastosowaniu Rozporządzenia Rady Ministórw z dnia 21 stycznia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 89, względnie art, 17 i 45 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 365.

Wzywa się wszystkich P. T. właścicieli realności, administratorów, dozorców domowych oraz mieszkańców do ścisłego przestrzegania powyższych przepisów. Wszelkie braki i nieporządki należy usunąć w terminie dni 7, licząc od dnia ogłoszenia tego rozporządzenia.

Po bezskutecznym upływie wyżej zakreślonego terminu, Magistrat stosować będzie środki przymusowe, przewidziane w art. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342, a w szczególności karę pieniężną w celu przymuszenia względnie wykonania zastępczego na koszt i niebezpieczeństwo strony.

Nad przestrzeganiem powyższych przepisów czuwać będą organa Magistratu i Policji Państwowej.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 41063/1928. Kraków, dnia 26 listopada 1928.

VII.

Sprawozdanie z Komisji lotnej porządkowo-sanitarnej.

W czasie od 2 października 1928 r. do 8 listopada 1928 r. zbadano pod względem porządkowo-sanitarnym 260 realności, 48 sklepów i 18 restauracji i hoteli.

Przy stwierdzeniu nieporządków w realnościach wydano orzeczeń karnych 152, wymierzono grzywien ogółem na kwotę 1926 Zł. Z tej kwoty zapłacili skazani 824 Zł. Część orzeczeń karnych prawomocnych jest w egzekucji; 15-tu skazanych wniosło żądanie skierowania sprawy na drogę sądową.

Największe nieporządki stwierdzono w następujących realnościach:

w Dzieln. I, przy ulicy Poselskiej 16, Sławkowskiej 6, Szpitalnej 9, Florjańskiej 21, Szewskiej 16, Rynek gł. 15;

w Dzieln. III, IV, przy ulicy Krupniczej 26, Krupniczej 7, Karmelickiej 21, 23, 17, Felicjanek 7, Smoleńsk 17 16;

w Dzieln. V, VI, przy ulicy Szlak 33, Pawia 22, 26, św. Łazarza 3, Dwernickiego 1;

w Dzieln. VII, przy ulicy Jasnej 10, Stradomskiej 13 i 5, św. Agnieszki 7;

w Dzieln. VIII, przy ulicy Szerokiej 27, Estery 4, Podbrzezie 4, Gazowej 8;

w Dzieln. XII, XIII, przy ulicy Senatorskiej 27, Ks. Józefa 43, Tad. Kościuszki 35, Emaus 6, 8, Lelewela 24;

w Dzieln. XVI, XVII, przy ulicy Mazowieckiej 18, Chocimskiej 32, Misjonarskiej 1, J. Lea 36, Wrocławskiej 25;

w Dzieln. XIX, XX, przy ulicy Pasterskiej 16, 18, Podgórskiej 33;

w Dzieln. XXII, przy ulicy Czarnieckiego 16, 12, 10 i Tarnowskiego 2.

Zarządzono w 120 wypadkach oczyszczenie realności z urzędu przez Zakład czyszczenia miasta, w 70 wypadkach polecono usunięcie ruchomości tamujących komunikację oraz oczyszczczenie podwórza z rumowiska przez Zakład czyszczenia mjasta, w 5-ciu wypadkach odbito odstające tynki z fasad domów.

W sprawie stwierdzonych usterek budowlanych, zagrażających bezpieczeństwu publicznemu przesłuchano właścicieli realności i nakazano im usunięcie tychże usterek w terminie do dni 7-miu.

W sklepach spożywczych, oraz w restauracjach i hotelach Komisja lotna przy współudziale delegata Wydziału VIII względnie III stwierdziła nieporządki i winnych pociągnęła do odpowiedzialności. Największe nieporządki stwierdzono w piekarni Siegla, przy ul. Pasterskiej L. 16, w restauracji Starego Teatru, w hotelu i restauracji Pollera, w restauracji Kuczmierczyka i Majora. Przy ulicy Podgórskiej L. 33 stwierdzono, że gęsiarnia Iztaelickiej Gminy Wyznaniowej jest bardzo zanieczyszczoną bez gnojownika. Również plac publiczny przy tej gęsiarni jest zanieczyszczony z powodu postoju wozów zajeżdżających do tej gęsiarni.

Akcja Komisji lotnej jest na ogół korzystna, bo zniewala wszystkich do przestrzegania porządku i czystości. Skutkiem wywieranego nacisku przez Komisję, stan w realnościach pod względem porządkowo-sanitarnym uległ częściowo poprawie, zwłaszcza w Dzielnicy VIII i VII, gdzie Komisja zdołała być kilkakrotnie w tych samych domach. Komisja lotna bada również przy sposobności wszelkie usterki budowlane w realnościach i spisuje odnośne protokoły celem wydania zarządzeń przez Budownictwo miejskie A. Główny nacisk Komisja skierowała na stan wychodków, które w przeważnej części z powodu braku zamków, zepsutego spłukiwania, były brudne i zanieczyszczone.

L. prez. 10060/1928. Kraków, dnia 23 października 1928.

Obszar miasta Krakowa
wedle stanu z końca roku 1927 *).

Dzielnica	Grunta uprawne			Nieużytki			Powierzchnia zabudowania i podwórza			Inne grunta (drogi i wody)			Razem		
	ha	a	m²	ha	a	m²	ha	a	m²	ha	a	m²	ha	a	m²
I.	19	68	75^{30}	—	16	22^{20}	37	87	65	21	11	67^{20}	78	84	29^{70}
II.	2	87	87^{30}	—	47	22^{70}	4	50	64^{60}	2	52	79^{40}	10	38	54
III.	8	83	81^{65}	—	49	76^{20}	12	67	07^{60}	10	21	54^{35}	32	22	19^{80}
IV.	29	53	20^{75}	—	—	31^{10}	40	52	47^{50}	18	02	35^{45}	88	08	34^{80}
V.	23	75	33^{40}	—	—	—	23	00	41^{90}	10	33	16^{40}	57	08	91^{70}
VI.	75	06	70^{15}	—	74	62^{20}	31	14	88^{75}	15	11	48^{60}	122	07	69^{70}
VII.	13	78	00^{10}	—	81	64^{70}	13	29	16^{80}	6	40	24^{90}	34	29	06^{50}
VIII.	29	03	17^{20}	7	30	52^{80}	34	48	37^{50}	28	68	65^{40}	99	50	72^{90}
IX.	55	67	09	—	02	74	6	71	56	5	17	45	67	58	84
X.	311	46	15	2	04	23	5	77	07	8	50	22	327	77	67
XI.	184	41	97	1	05	82	9	99	49	36	39	75	231	87	03
XII.	92	85	44^{75}	2	48	28^{30}	9	59	13^{15}	17	16	20^{10}	122	09	06^{30}
XIII.	516	48	15	2	45	51	16	12	20	31	19	95	566	25	81
XIV.	153	28	45^{51}	—	—	—	4	69	41^{20}	8	53	75^{09}	166	51	61^{80}
XV.	78	64	13^{55}	—	55	14	9	64	83^{45}	5	76	68^{10}	94	60	79^{10}
XVI.	156	22	49^{40}	—	—	46	11	12	74^{60}	7	08	85	174	44	55
XVII.	410	75	90^{90}	2	24	69	37	09	85^{70}	19	18	38^{20}	469	28	83^{80}
XVIII.	107	75	15^{15}	1	21	60	16	68	02^{85}	30	20	66	155	85	44
XIX.	240	75	28^{20}	—	11	48	33	42	44^{40}	21	01	25^{40}	295	30	46
XX.	285	69	47	4	90	84	13	12	80	35	74	96	339	48	07
XXI.	717	81	37	3	28	49	10	38	08	40	70	64	772	18	58
XXII.	434	54	44^{75}	9	89	90	55	69	35^{85}	48	21	27^{40}	548	34	98
Razem	3948	92	38^{06}	40	29	50^{20}	437	57	70^{85}	427	31	93^{99}	4854	11	53^{10}

*) Zestawiono w Miejskiem Biurze Statystycznem, według wykazu przybytków i ubytków Ewidencji Katastru Podatku Gruntowego w Krakowie.

L. 10322/28
B. a.

Wykaz

konsensów budowlanych, wydanych w listopadzie 1928 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Hotel Royal	schody wew. z part. do suteren	św. Gertrudy 26	M. Korzeniak	16
Spójnia budowl.	wyciąg osob. z pop. elektr.	Mikołajska 6	— —	8691
Józefa Ellenberg	kiosk	Szewska 4	F. Zwoźniak	5729
Pol. Tow. Handl. S. A.	przebud. lokalu i bud. kloz.	św. Tomasza 11	S. Strojek	6851
Róża Schwarzowa	drobne wew. zmiany w part.	Wolska 3	S. Manber	4631
		Dz. III.		
L. i M. Blüth	adapt. wychodk.	Groble 15	J. Silberstein	6825
Fund. stypendyjna im. Dra Ostoi Zagórskiego	przebud. wych. w part.	Smoleńsk 10, 12	L. Lisowski	6871
Ozjasz Grossbard i I. N. Zucker	IV. p. dom	Tarłowska 6	J. Grünberg	6785
Michał Kamieniarczyk	pl. dod. do zatw.	Felicjanek 1 Smoleńsk 8	Z. Prokesz	7969
		Dz. IV.		
Ignacy Spanlang	nadbud. III. p. i adapt. łazienek i balkonu	Al. Mickiewicza 61	Z. Fedorski	6035
Katarzyna Marjanowska	pl. dod. przebud. klozetów	Al. Mickiewicza 35	Stan. Dudek	6404
Zakład św. Józefa dla osieroc. chłopców	part. prow. sklepy front.	Karmelicka 68	Z. Szufa	7173
Stan. Krówczyński	boczna klatka schod. w podwórzu	Michałowskiego 7	St. Kryłoszański	5654
Juljan Syrop	garaż	Sobieskiego 16	H. Lamensdorf	6467
		Dz. VI.		
Polmin fabryka olejów	zbiornik na benzynę w podwórzu	Potockiego 19	E. Skawiński	9311
Rektorat Uniw. Jagiell.	ogrodz. przed Collegium Medic.	Grzegórzecka 16	J. Klein	7224
		Dz. VII.		
Zarz. fund. S. Lieblinga	nadbud. III. p.	Zielona 9	S. Singer	3926

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. VIII.				
S. Briefel i M. Koch	pl. dod. III. p. domu narożn.	Starowiślna 77 Dajwór 2	— —	11136
Jakób Ritterband	nadbud. III. p.	Dietla 79	Hausner	3652
Dz. X.				
Zofja Richter	cieplarnia i szopa prow.	Barska 60—61	— —	6942
Stanisława Cegielska	nadbud. I. p.	św. Marka	S. Kryłoszański	7225
Dz. XI.				
Wojciech Bik	dom III. p.	Konarskiego 35	B. Zimmerman	6643
M. Mazurkiewicz	pl. dod. I. p. domu	Madalińskiego 7	Kryłoszański	3746
Bronisław Kleja	łazienki i ustępy	Madalińskiego 11	Inż. Riedel	7959
Stefan Pieniążek	komórki prow.	Szwedzka róg Zielna	— —	6964
Leopold Gałuszka	II. p. bud. z II. p. ofic.	Kościuszki 26	J. Wilczyński	6479
Spółdz. mieszk. dla miast	zmiana mieszk. dozorcy	Al. Krasińskiego lk. 1816/14	R. Hand	9744
Dz. XIII.				
Władysława Sykałowa	wewn. adaptacje	Ks. Józefa 31	J. Chmielewski	9303
Marjan Biedroń	mieszk. w poddaszu	Ks. Józefa lk. 1003/2	J. Stobiecki	6873
Gablenz i Syn	szopy gosp. gnoj. i śmietnik	Kr. Jadwigi 33	St. Meyer	6680
Teodor Kopczyński	I. p. dom	przecznica Ks. Józefa lk. 1892/1	Stobiecki	6819
Anna Wójcikowa	zbiornik na nawóz	Kr. Jadwigi 67	Ign. Twardosz	4906
Franciszek Plichta	szklona prow. weranda	Ks. Józefa 43	Albin Wiktor	4914
Adam i Józefa Forowiczowie	I. p. dom	Kr. Jadwigi lk. 1391/2	Z. Szufa	5736
Józef Mączyński	garaż ze stajnią w podwórzu	Kr. Jadwigi 192	E. Skawiński	5543
Katarzyna Siemińska	oficyna w podwórzu	Kr. Jadwigi 105 a	Albin Wiktor	5361
Zarz. Krak. Białoskórni	drew. szopa w podwórzu	Kr. Jadwigi 91	S. Baum	5024
Piotr Mrozicki	szopa gospod.	Spadzista 10	I. Goldberger	4833
Wodociąg m. Krakowa	wychodki	Ks. Józefa 24	— —	7149
Dz. XV.				
Piotr Witek	part. stróżówka i zadaszenie	Kaz. Wielk. 91	Z. Prokesz	7253
Agnieszka Rajtar	beton. gnojow. w podwórzu	Kaz. Wielk. 57	Z. Szufa	7360
Jan Delkowski	drew. komórki w podwórzu	J. Lea 49	J. Kolesiński	5382

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XV.		
Antonina Beretowa	bud. gosp. z izbą mieszkal.	Kaz. Wielk. 107 a	J. Bereta	4820
Jan Mroczek	ścianka działowa w mieszkaniu na I. p.	Urzędnicza 13	Wilczyński	4963
		Dz. XVI.		
Magdalena Rusin	part. oficyna	Jadw. z Łobzowa lk. 274/4	Z. Szufa	7960
Bronisław Klee	dobud. part. naroż. domu	L. Rydla 6	F. Stankiewicz	9138
Julja Czechowa	zmiana komórki na mieszk.	J. Lea 71	L. Lisowski	9126
Józefa Wilkoszowa	nadb. I. p. i dobud. komórek	J. Lea 78	Jan Burzyński	5096
		Dz. XVII.		
M. Samborska	prow. drew. komórki w podwórzu	Mazowiecka 15	J. Karwat	10590
Ignacy Garde	pl. dod. przebud. of. tyln.	Świętokrzyska 8	J. Hausner	6902
Jan Żmuda	dom przyziemn.	Ks. Siemaszki wh. 173	Paciorkowski	9720
Fma „Jedność“ Spółdziel. rol. handl.	prow. szopa i kancelarja	Zbożowa 2	St. Wart	7340
		Dz. XVIII.		
Kazim. Kaczorowski	I. p. dom z pokojem w poddaszu	Piaski lk. 21/140	M. Stadnicki	9120
		XIX.		
Ks. Jan Mac	pl. dod. domu czynszow. dom ludowy	Grzegórzecka lk. 221/9	Spójnia bud.	11099
Anna Bierzanowska	gnojownik	Miedziana 63	Fr. Krzyżanowski	7257
		Dz. XX.		
Helena Böhm	nadbud. I. p. we froncie i przyziemna ofic.	Gromadzka 66	Kryłowski	6872
		Dz. XXI.		
Piotr Wójcik	prow. barak mieszkalny	Prokocimska 21	Spójnia bud.	7383

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		XXII.		
Jakób i Sara Zollman	prawa I-o p. of. z poddaszem i nadbud. mansardu w II. p. prawej ofic. za frontem	Kalwaryjska 26	Paciorkowski	10059
Franciszek Kowal	szopa prow.	Łagiewnicka 40	— —	6826
Salomon Himmelblau	przyziemna ofic. (izba)	Kalwaryjska 25	A. Dostal	5933
Izydor Feiner	dom III. p.	Kalwaryjska 23	J. Grünberg	6599
Zofja Wantuch	bud. I. p. i przyziemn. ofic.	Wałowa 7	Kramarski	6544

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. Inż. **Witold Dietrich,** prow. geometra miejski mianowany został z dniem 1 lipca 1928 r. referentem Budownictwa miejskiego z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 5456/28).

P. **Tadeusz Siess,** przyjęty został z dniem 22 października 1928 r. na prow. strażaka M. Straży Pożarnej z uposażeniem XV. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 9952/28).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 8 listopada br. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Rollego, **posiedzenie Komisji administracyjnej Rady m.,** na którem załatwiono następujące sprawy:

1) uchwalono dodatek gminny do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków na rok 1929/30;

2) uchwalono zmianę statutu podatku towarowego;

3) przyjęto do wiadomości zamknięcie rachunkowe z funduszów i zakładów, zostających pod Zarządem Miejskiego Urzędu Poboru Opłat i Podatków Pośrednich za I. półrocze 1928/29;

4) przyjęto do zatwierdzającej wiadomości rozpoczęcie koniecznych robót około naprawy dachu nad starą chłodnią, a to na podstawie uchwały Komitetu dla rozbudowy chłodni;

5) przyjęto do wiadomości zamówienie 2 spirali amoniakowych do aparatów Lindego w Rzeźni m.;

7) przyjęto do wiadomości sprawozdanie o stanie robót przy rozbudowie chłodni m.

—

W dniu 19 listopada br. odbyło się pod przewodnictwem radcy miejskiego Dr. Rafała Landaua, a w obecności Prezydenta miasta Inż. Karola Rollego i Wiceprezydenta Dr. Ludwika Schneidra **posiedzenie Sekcji V i VI Rady miasta.**

Przewodniczący Sekcji r. m. Dr. Rafał Landau poświęcił gorące wspomnienie żałobne śp. Janowi Godzickiemu, długoletniemu Przewodniczącemu Sekcji, wygłaszając przemówienie, którego Sekcja wysłuchała powstawszy z miejsc.

Po przystąpieniu do porządku dziennego załatwiono na posiedzeniu Sekcji V szereg spraw przyjęć do Gminy miasta Krakowa.

Na posiedzeniu zaś Sekcji VI przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Magistratu o pomocy Gminy w dożywianiu dzieci szkół powszechnych, tudzież pomocy Gminy w zaopatrzeniu tejże młodzieży w odzież i obuwie.

Następnie uchwalono wnioski Magistratu w sprawie budowy Zakładu dla zaniedbanej młodzieży oraz w sprawie utworzenia poradni dla matek.

W końcu przyjęła Sekcja do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z działalności kolonji i półkolonji dla młodzieży krakowskiej w br.

—

Pod przewodnictwem P. Prezydenta miasta Inż. Rollego i przy współudziale PP. Wiceprezydentów miasta Ostrowskiego i Dr. Schneidra, odbyło się w dniu 20 listopada br. wspólne **posiedzenie Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej wraz z Sekcją skarbową Rady miasta.**

Sekcje rozpatrzyły i uchwaliły wnioski w sprawach:

1) zakupna nowych urządzeń pożarnych dla Miejskiej Straży pożarnej w celu usprawnienia akcji tej Straży przy gaszeniu pożarów,

2) dostawy paszy dla zaprzęgów miejskich,

3) dostawy drzewa dla celów budowli gminnych,

4) sprzedaży Skarbowi Państwa koszar im. Piłsudskiego, przy ul. Siemiradzkiego,

5) zakupna udziałów Spki mieszkaniowej dla miast od Banku Gosp. Krajowego.

Po tem wspólnem posiedzeniu obradowała dalej Sekcja ekonomiczna i policyjno-budowlana nad sprawami gruntowemi i uchwaliła wnioski w sprawach:

1) sprzedaży gruntów gminnych pod budowę 2 domów prywatnych i jednej spółdzielni mieszkaniowo-budowlanej, a to w Dz. XXII i XII,

2) odstąpienia na prawie zabudowy dla spółdzielni mieszkaniowo-budowlanej gruntu gminnego w Dz. XII pod budowę domu,

3) zakupna kompleksu gruntów w Dz. XX pod miejskie urządzenia kanalizacyjne,

4) nabycia drogą wywłaszczenia gruntów prywatnych, a to w Dz. VIII na cele regulacji i urządzenia ulicy Augustjańskiej, w Dz. XXII zaś pod rozszerzenie cmentarza komunalnego.

Wszystkie powyższe wnioski znajdą się na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Rady m. w celu ich zatwierdzenia.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, zgłosili jeszcze poszczególni radcy m. szereg interpelacyj w aktualnych sprawach porządkowych i komunikacyjnych, na które P. Prezydent i Naczelnicy Wydziałów Mgtu udzielili odpowiedzi i wyjaśnień.

—

W dniu 21 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta Inż. Karola Rollego **posiedzenie połączonych Sekcyj skarbowej i prawniczej Rady miejskiej,** na którem uchwalono udzielić gwarancji dla pożyczki wewnętrznej obligacyjnej dla Spółki „Caro". Dalej załatwiono następujące sprawy: regulamin dla Sekcyj i Komisyj Rady miasta, regulamin Rady artystycznej, sprawę rozszerzenia etatu Miejskiego Urzędu Zdrowia, etatu miejskich Zakładów Sanitarnych i Miejskiej Pracowni chemicznej, kilka spraw personalnych i podatkowych, a mianowicie: sprawę zmiany statutu gminnego o opłatach gminnych od umów o przeniesienia własności nieruchomości, zmiany przepisów o podatku szyldowym, opłat od psów na rok 1929, dodatków gminnych na rok 1929 do państwowego podatku od obrotu i świadectw przemysłowych, dodatku gminnego do państwowego podatku gruntowego i zmianę statutu o kosztach komisyjnych.

W końcu uchwalono kilka kredytów dodatkowych do budżetu na rok 1928 w dziale Budownictwa miejskiego, oraz Miejskich Zakładów Sanitarnych.

—

Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa Rady miasta na posiedzeniu w dniu 22 listopada br. pod przewodnictwem Prezydenta miasta Inż. Karola Rollego i przy obecności Wiceprezydenta miata Dra Wielgusa, zgodnie z wnioskami Magistratu uchwaliła: Uporządkować ulicę św. Krzyża na przestrzeni od ulicy Siennej do ulicy Mikołajskiej i od ulicy św. Tomasza do ulicy św. Marka, ulicę św. Marka od ulicy Sławkowskiej do plant za ulicą św. Krzyża oraz uporządkowanie ulicy Batorego, tudzież ułożenie chodnika z płyt betonowych w ulicy Ks. Józefa po prawej stronie na przestrzeni od ulicy św. Bronisławy do dawnej bramy fortecznej, jakoteż uporządkowanie ulicy Halickiej około domów kolejowych i przemysłowych na Zabłociu, przyczem Komisja powołała do życia z swego ramienia Subkomitet, w którego skład weszli Radcy m. Adelmann, Peltz i Peroś w celu ostatecznego zadecydowania kolejności wykonać się mających w sezonie budowlanym 1929 robót drogowych. Poczem przyjęto do zatwierdzającej wiadomości uchwałę Magistratu w sprawie przyjęcia oferty na budowę kanalizacji na gruntach Ski „Krajewskie“, jak również zatwierdziła im. Rady m. wnioski odnoszące się do rozliczenia kosztów rzeczywistych budowy ulic na gruntach p. Marji Sierakowskiej za ulicą Mogilską i kosztów uporządkowania ulicy Jerozolimskiej.

W końcu Komisja powzięła uchwały co do zastrzeżeń hipotecznych odnośnie do 2 parcel pofortecznych.

—

Dnia 28 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem P. Wiceprezydenta Dra Wielgusa **posiedzenie Komisji dla Zakładów przemysłowych,** na którem Dyrektor Wodociągu miejskiego złożył sprawozdanie z robót obecnie wykonywanych i ruchu wodociągu, w którym wskazał na znaczny wzrost konsumcji wody, która przekracza 1 miljon m^3 miesięcznie. Następnie Komisja uchwaliła: Zakupno gruntu na Prądniku Czerwonym i w Przegorzałach, na cele rozszerzenia wodociągu, zmianę gruntu w Przegorzałach, budowę drugiego rurociągu tłocznego i grawitacyjnego, zmianę ust. 2, § 35 i § 3 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej, wreszcie uchwaliła nabycie łopaty mechanicznej.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. pod kier. St. Baranowskiego w Krakowie, ul. Smoleńska 9